

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

Sectio I. An Pater sit principium totius Deitatis, & Author, vel causa Filij &
Spiritus Sancti?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

SECTIO I.

An Pater sit principium totius Deitatis, & Author, vel Causa Filij, & Spiritus sancti?

1. **P**RIMA ratio dubitandi est, quoniam ratio principij non solum conuenit Patri, sed etiam Filio; nam etiam Filius est productiuus Spiritus sancti.

Aristoteles
Theologi.

2. **S**ECUNDA est, quoniam principium, ut cum Aristotele 5. Metaph. cap. 1. definiunt Theologi, est *Vnde aliquid procedit*. Sed Deitas non procedit à Patre, cum sit idem cum Patre: idem autem nequit à seipso procedere. Non igitur Pater est principium Deitatis. Confirmatur, nam ideò Pater est principium Deitatis, quia illam communicat reliquis personis Diuinis: atqui etiam Filius illam totam communicat Spiritui sancto: ergo etiam Filius dici potest principium totius Deitatis.

3. **T**ERTIA ratio dubitandi est, quoniam autoritas importat superioritatem & maiorem respectu eius, cuius quis author dicitur: At Parens æternus nullam habet superioritatem, vel maiorem respectu Filij & Spiritus sancti: alioqui Filius & Spiritus sanctus essent subiecti Patri, & minores illo: quæ est hæresis Ariana.

Hæresis Ariana.

Aristoteles.

4. **Q**UARTA ratio dubitandi est, quia principium & causa, teste Philosopho loco paulò antè citato, sese mutuo consequuntur. Ergo si Pater est principium Filij & Spiritus sancti, est etiam causa ipsorum. Pro pleniori controuersie explicatione nota, *Principium* dupliciter de Deo dici posse; vno modo *notionaliter*; alio modo *essentialiter*. *Notionaliter* dicitur per ordinem ad productiones ad intra; *essentialiter* verò per respectum ad productiones ad extra. In præsentem autem controuersiam, ut ex titulo sectionis constat, solum disputamus de principio *notionali*, ad plenior tamen doctrinam nonnihil etiam dicemus de *essentiali*.

Concilium
Lugdunense
sub Greg. X.
Concilium
Florentin.
sub Eugenio IV.

6. **D**ICO 1. In Diuinis est ratio principij notionalis respectu productionum ad intra, eaque in omni rigore Scholastico. Prior pars est definita in Concilio Lugdunensi secundo, sub Gregorio X. & refertur capite *Fideli* de summa Trinitate in Sexto, & in Concilio Florentino sub Eugenio IV. in decreto ipso Pontificis. Posterior verò non est sub his terminis in Concilijs definita, apertè tamen ex eorum definitionibus colligitur, dū totam rationem principij in diuinis fundant in ipsa origine producentis: propterea namque docent, Patrem & Filium esse principium Spiritus sancti, quia illum producant. Atqui propriissimum & in omni rigore principium est, quod realiter influit esse in terminū à se distinctū. Vnde illud definit Aristoteles 5. Metaph. c. 1. *Id vnde aliquid est, aut fit*. Eodè modo Scho-

Aristoteles.
Scholastici.

lastici omnes in omni rigore Philosophico. Principium definiunt, *Id vnde aliquid procedit*. Cum ergo in Diuinis sit verus & realis influxus vnius personæ in aliam; vi cuius vna persona realiter procedit ab alia, erit vera & propria ratio principij.

7. Vnde nemo hætenus ex Scholasticis ausus est expressè negare in Diuinis veram ac propriam rationem principij notionalis: nam licet Aureolus in Diuinis neget veram rationem potentie notionalis, non tamen est ausus negare veram rationem principij notionalis. Eò quòd, ut ipse docet in 1. dist. 29. ar. 3. vera ratio principij saluari potest etiā in eo, in quo nulla est ratio potentie productiue: quoniam ad veram rationem principij sufficit purū agere, absque vlla potentia productiua propria; & quia in Diuinis est purū agere absque potentia productiua, est vera ratio principij, esto in eo nulla sit ratio potentie. Quæ, an coherenter dicta sint, alijs examinanda relinquo.

Aureolus.

8. **D**ICO 2. Tametsi ratio principij notionalis peculiari modo conueniat Patri, non tamen à vera ratione principij notionalis excluditur Filius. Prima pars constat: nam sumptum principij secundum omnem rationem primitatis, est sola notio Patris: quoniam solus Pater est sub omni ratione primus in originando: quia solus Pater ita originat, ut non originetur. Et quia principium propriè dictum dicitur à primitate originandi, ideò Pater habens omnem primitatem in originando, habet omnem primitatem principij notionalis; atque adeò solus ipse est peculiari modo principium notionale in Diuinis. Vnde ad hanc peculiarem rationem principij Patris propriam denotandam, Patres & Scholastici cum Magistro in 1. dist. 29. Patrem appellant absolute *principium*, Filium verò *principium de principio*.

Patres &
Scholastici.
Magister.

9. **S**ECUNDA pars probatur, quoniam ad veram rationem principij sufficit primitas in vno tantum genere: non enim, ut aliquid sit principium in genere efficientis, debet habere primitatem in genere finis, aut contrā; sed sufficit, si primitatem habeat in suo dumtaxat genere, ut in eo sortiri possit veram rationem principij. Vnde cum Aristoteles præcitato loco Metaphysices docuit, commune esse omnibus principijs esse primum, statim exempla subiungit, in quibus de vnoquoque primitas verificatur in suo dumtaxat genere: atqui Filio Dei conuenit primitas in originando per voluntatem: ergo Filio Dei conuenit vera ratio principij spiritali. Minor probatur, quoniam primitas principij in eo consistit, ut in quo genere quis principiat, non sit ipse ab alio principiat, esto supponatur in alio genere principiat. Etenim punctum dicitur principium lineæ, materia & forma principia compositi naturalis, etiam si tam punctum in linea, quàm materia & forma in composito naturali supponantur in alio genere, nempe in genere efficientis ab alio principiat. Ergo etiam si Filius Dei supponatur originatus

Arist.

originatus per intellectum à Patre, quia tamen non supponitur originatus ab eodem per voluntatem, erit simpl. citet primus in ratione principij originantis per voluntatem atque ad eò in ratione spirandi.

10. Confirmatur, quia Filius non dicitur primus in spirando respectu Patris, cum quo vna & eodem indivisibili virtute & origine spirandi producit, sed respectu termini duntaxat spirabilis: respectu cuius tam Filius, quam Pater dicitur vnum principium spirativum, origine prius. Nec refert, quòd Filius virtutem spirandi accipiat à Patre, quia non accipit illam per eandem originem, per quam constituitur principium Spiritus sancti; nam accipit illam per originem generativam, constituitur autem principium Spiritus Sancti per originem spirativam. Neque hinc sequitur, duo esse in Divinis principia notionalia, quia licet Pater & Filius sint duo supposita distincta realiter, non tamen sunt duo principia proximè productiva: quoniam Paternitas, quæ proximè constituit principium generativum, non distinguitur à spiratione, quæ constituit proximum principium spirativum. Filius enim non constituit vnum principium spirativum cum Patre per filiationem à Paternitate distinctam, sed per spirationem, quæ est vna & eadem in Patre & Filio. Atque ad eò principium spirativum non distinguitur à principio generativo, nisi tantum terminativè, penes terminos producibiles realiter distinctos.

11. Obijciens primò: Si in Divinis est verum principium: ergo erit vera principiatio, & verum principiatum. Consequentia probatur, quia hæc sunt correlativa: correlativa autem sunt simul. Admittunt Bonaventura in 1. dist. 29. art. 1. q. 1. Scotus quodlib. 8. art. 3. Richardus dist. 28. art. 2. quæst. 1. & 2. Durandus ibidem. q. 1. num. 5. & alij consequentiam quoad rationem principij & principiatum. Aureolus verò eadem dist. art. 3. propos. 2. ultra hæc admittit etiam principiationem, tam actiuam in persona principiante, quam passivam in persona principiatâ. Sed cautius S. Thomas 1. p. q. 33. art. 1. ad 2. & plerique Theologi cum ipso negant hæc omnia in Divinis, admissâ solâ ratione principij. Eò quòd hæc nomina imperfectionem important; denotant enim ex modo significandi inceptionem productionis & termini producibilis. Vnde negandum est, quando vnum correlativorum ex modo significandi, importat imperfectionem, si admittitur vnum, admittendum esse alterum in Divinis. Nam, ut rectè ibidem docet S. Thomas, admittimus in Divinis perfectionem authoris, ut mox probabitur, & tamen non admittimus imperfectionem subiectionis, quæ illi correlatiue responderet.

12. Obijciens secundò. Si in Divinis admittitur ratio Principij, pari modo admitti debet & ratio initij, quæ cum ratione ipsa principij recurrit. Admittunt hoc aliqui Patres

Græci, sed tutius hoc negat Magister in 1. dist. 29. c. penult. cum Hilario lib. 4. de Trinit. circa initium, S. Thomas in expositione textus, Bonaventura art. 1. q. 1. & tota ferè Schola Theologorum. Cuius discriminis ratio est; quia *Initium* importat primitatem durationis, *Principium* verò originis. Quin negat ibidem Magister hanc propositionem, *Filius habet principium: nam licet*, inquit, *Filius sit principium de principio: non est tamen concedendum quòd Filius habeat principium*. Verum nullum in hac propositione video periculum, posito, quòd Principium sit determinatum ex institutione sapientum ad solam primitatem Originis significandam. Cæterum Patres & si qui alij graues Authores, in Divinis vtuntur nomine *Initij*, benignè explicandisunt, ut nomen *Initij* confundant cum nomine *Principij*.

13. Dico tertio: Spiritus sanctus non est principium notionale, est tamen simul cum Patre & Filio principium essentiale respectu productionis ad extra. Assertio quoad vtamque partem est de fide. De fide namque est, Spiritum sanctum non esse ad intra productivum. De fide etiam est, Spiritum sanctum esse æquè Deum ac Patrem & Filium. De fide quoque est, Omnia opera ad extra esse à Deo, vt Deo. Igitur de fide est, Spiritum sanctum esse vna cum Patre & Filio essentiale principium productionis ad extra. Ad quod significandum Catholici Doctores vt solent eo modo loquendi, *Spiritus sanctus est principium de utroque principio*. In qua propositione principium non sumitur *notionaliter*, sed *essentialiter*, connotando simul ordinem originis, quam Spiritus S. ad Patrem & Filium habet. Legendus est Alensis 1. p. q. 70. memb. 3. & Bonaventura in 1. dist. 29 in expositione textus dubio 2.

14. Dico quartò: Hæc propositio, Pater est principium & fons totius Deitatis, non solum est Catholica, sed etiam tuta, & absque limitatione admittenda; nullo tamen pacto est ad Filium extendenda. Assertio hæc aliquo modo est contra Barthol. Torres 1. p. q. 33. art. 1. vbi docet, prædictam propositionem non esse absolutè concedendam, sed explicandam. Verum nostra sententia est communior inter Theologos: quam probò per singulas partes. Et primò quòd sit Catholica & tuta, euidenter ostendit autoritas tot Patrum & Conciliorum, quæ illam sub his terminis vsurpant. Dionysius de Divinis nominibus cap. 2. *Solus fons supersubstantialis Deitatis est Pater. & versus finem: Primordialis & fontana Deitas Pater, Filius verò & Spiritus sanctus secunda Deitatis (si fas est dicere) germina plantata diuinitus, & velut flores, ac supersubstantialia lumina, à Scripturis sanctis accepimus*. Et August. lib. 4. de Trinit. c. 20. ad finem. *Totius*, inquit, *diuinitatis (vel si melius dicitur) Deitatis principium Pater est*. Ex Concilij verò Toletanum XI. in professione fidei initio: *Confitemur, inquit, ineffabilem Trinitatem, Patrem, Filium,*

Magister.
Hilarius.
S. Thomas.
Bonavent.
Tota schola
Theologo-
rum.

Patres be-
nignè expli-
candi.

Doctores
Catholici.

Alensis.
Bonavent.

Torres.

Dionysius.

Anastasiu.

Concilium
Toletanum
XI.

Concilium
Florentin.

& Spiritum sanctum; & Patrem quidem ingenuum, ipse enim à nullo originem ducit, ex quo & Filius natiuitatem, & Spiritus sanctus processionem accepit. Fons ergo ipse est & origo totius Diuinitatis. Pari modo Concilium Florentinum in decreto de processione Spiritus sancti, Patrem appellat fontem & principium totius Deitatis.

S. Thom.

15. Secundò, quòd sit absque limitatione admittenda, probatur tum citata auctoritas Patrum & Conciliorum, quæ illam absque vlla limitatione admittunt: quoad res autem dogmaticas licitum nobis est in modo loquendi conformari Concilijs, præsertim à summo Pontifice approbatis. Tum ratio ipsa: nam, vt rectè Sanctus Thomas in 1. dist. 29. in expositione textus in fine, & 1. p. q. 39. art. 5. ad vltimum, dupliciter sumi potest Deitas in hac propositione, vno modo pro essentia à personalitatibus præcisa; alio modo pro personis ipsis in Deitate subsistentibus: vtroque modo sumpta verum reddit sensum. Nam sumpta primo modo reddit hunc sensum: Pater est principium communicandi Deitatem omni modo possibili, quo illa communicabilis est, siue Filio per intellectiōem, siue Spiritui S. per volitionem. Sumpta verò secundo modo facit hunc sensum: Pater est principium producendi personas, in Deitate subsistentes. Neque hinc sequitur, Patrem esse principium sui ipsius: quoniam, vt rectè S. Thomas & Bonauentura in 1. dist. 29. a. 1. q. 1. huiusmodi locutiones intelligendæ sunt in sensu accommodato, sicut inquit, S. Thomas loc. cit. 1. p. ad vlt. aliquis de populo dicitur rex totius populi, non tamen sui ipsius.

S. Thomas.
Bonauent.

16. Ceterum Concilia & Patres in 2. sensu illam vlturpare videntur, expressè hoc indicat citatum Concilium Toletanum: siquidem ex productione Filij & Spiritus sancti concludit, Patrem esse fontem & principium totius Deitatis. Idem indicat Concilium Florentinum. Ceterum vtique sensus verus est, veramque reddit sine vlla limitatione propositionem. In vtroque tamen sensu, Totalitas, non cadit supra Deitatem, sed iuxta priorem sensum cadit supra modos communicabilitatis: iuxta posteriorem verò supra personas producibiles in Deitate subsistentes. Ratio verò est, quoniam Concilia & Patres hanc propositionem pronunciant, tanquam Patris propriam. Solus autem Pater communicat totam Deitatem, quoad omnem modum communicabilitatis possibilem, & quoad omnes personas, in ea subsistentes producibiles; nam solus Pater communicat illam per intellectiōem & volitionem, quibus illa communicabilis est: & per productionem filiationis & processionis, quæ in Deitate subsistentes, producibiles sunt.

17. Tertiò, quòd talis locutio nullo pacto sit ad Filium extendenda, constat tum ex eadem auctoritate Patrum & Conciliorum, quæ nunquam illam ad Filium extendunt,

tum ex proxima assignata ratione: quoniam esse fontem & principium totius Deitatis, est esse principium communicandi Deitatem omnibus personis, & modo communicationis possibili. Quà ratione non potest competere Filio, qui illam non communicat, nisi Spiritui sancto, & tantum via spirationis per voluntatem.

Augustin.

18. Dices. Saltem poterit Filio competere fons & principium Deitatis, quo modo talem propositionem corripit Augustinus, cum dixit, *Sine vt melius dicitur principium Deitatis*: vbi omisit particulam *Totius*, sine qua potest Filio competere, quòd sit principium Deitatis, nam illam verè communicat Spiritui sancto, etsi non omni modo, quo illa communicabilis est. Respondeo. Nego etiam cum hac limitatione posse talem locutionem ad Filium extendi: tum quia neque cum hac limitatione illam Augustinus, vel aliquis Patrum, aut Conciliorum ad Filium extendit: tum quia vel illa construitur cum termino *Fons & Origo*; & idem sonat, quòd primum principium simpliciter in genere communicationis & productionis, quo pacto competit soli Patri, vel cum solo termino *Principium*. Et tunc, licet spectata intrinsecà ratione, videatur etiam ad Filium extendi posse; spectata tamen extrinsecà auctoritate, quæ in propositionibus dogmaticis pluris est facienda, ad Filium extendi non potest; cum illa ex tacita institutione & approbatione Patrum & Conciliorum sit tantum determinata ad Patrem.

19. Dico quintò: Pater est Author Filij & Spiritus sancti, similiter Filius Spiritus sancti Author absolutè dici potest. Prior assertio sine controuersia recipitur ab omnibus Scholasticis, qui eam expressè cum Magistro in 1. dist. 9. cap. penult. & dist. 15. cap. vlt. docent. Eamque passim vsurpant Patres. Er licet Augustinus contra Maximinum ca. 14. illam distinguat: *Nam si propterea, inquit, Deum Patrem de Filio dicis Authorem, quia ille genuit, genitus est iste: quia iste de illo est, non ille de isto, fateor & concedo: si autem per nomen Authoris minorem vis facere Filium, Patremq. maiorem, nec eiusdem substantiæ Filium, cuius est Pater, detestabor & respuam*. Ceterum propterea id Augustinus fecit, non quia propositio ipsa per se spectata talè sensum ingerat; sed quia illa ex intentione proferentis detorquebatur ad falsum sensum, quod apertè colligitur ex ipsis verbis Augustini, dum talem propositionem non distinguit per ordinem ad intrinsecam significationem propositionis, sed per ordinem ad extrinsecam intentionem heretici proferentis. Etenim, vt ex materia de Fide suppono, sæpè aliqua propositio suspecta esse potest, non ex intrinseca significatione, sed ex extrinseca intentione proferentis. Fundamentum verò assertionis est, quia nomen *Authoris* non importat, nisi rationem principij, vel ad summum rationem principij, connotando negationem originis ab alio.

Scholastici.
Magister.Patres.
Augustin.

S. Thomas.
Caietanus.

20. Posterior assertio est contra S. Thomam in 1. dist. 29. q. 1. art. 1. & Caietanum 1. p. q. 32. art. 1. Quorum fundamentum est, quia nomen *Autoris* supra rationem principij addit negationem passivæ originis ab alio. Nostra tamen sententia communior est inter Theologos, præsertim recentiores. Vnde Bartholomæus Torres 1. p. q. 33. art. 1. putat, S. Thomam mutasse sententiam in summa. Fundamentum verò assertionis est, quia etiam secundum rigorem nominis, ut ex peritis Latinæ linguæ constat, *Autor* non addit supra rationem principij negationem passivæ originis; cum in humanis Pater sit verus *Autor* Filij, etiam si sit ab alio principio. Sufficit enim ad rationem *Autoris*, ut in eo, in quo est, principium non sit ab alio. Vnde nomen *Autoris* tribuit Filio Hilarius lib. 2. de Trinit. *Spiritus*, inquit, *sanctus de Patre & Filio Authoribus constituendus est*. Cæterum notat citato loco Torres nomen *Autoris*, prout Filio tribuitur, non esse scribendum litera *C*. sed *T*. eò quòd cum litera *C* augmentum significat, utpote à verbo *augeo* derivatum; Cum litera verò *T* solum significat eum, qui aliquid producit, etiam si quod producit, non augeat.

Hilarius.

Torres.

21. Verum non tantum ut attribuitur Filio, sed etiam ut attribuitur Patri scribendum est litera *T* & non *C*, quia nec Pater producendo augeat personam, quam producit, sed illam simpliciter producit. Etenim augere est superaddere novam perfectionem præexistenti eiusdem rationis cum perfectione, quæ in præexistente supponitur; at nec Pater, nec Filius producendo superaddunt novam perfectionem termino præexistenti eiusdem rationis cum perfectione, quæ in præexistente supponitur; sed primò illam produciunt. Dixi perfectionem eiusdem rationis, ut excluderem perfectionem absolutam naturæ, cui quodammodo præexistenti superadditur perfectio relativa hypostasis productæ: quia cum hæc non sit eiusdem rationis cum natura, dici non potest per productionem hypostasis natura quodammodo augeri; quoniam augmentum debet esse eiusdem rationis cum perfectione, cui superadditur.

22. Dico sextò. Nec Pater respectu Filij, nec uterque respectu Spiritus sancti causa propriè dici potest. Assertio communis est inter Latinos Theologos, quam Eugenius IV. in decreto de processione Spiritus sancti, tanquam communem sententiam Latinorum Doctorum declarat & approbat: *Declarantes*, inquit, *quod id, quod SS. Doctores & Patres dicunt ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur, Filium, quoque esse secundum Græcos quidem causam, secundum Latinos verò principium subsistentia Spiritus S. sicut & Patrem. Quin & ipse Patriarcha Constantinopolitanus Bessarion in oratione habita ad Concilium Florentinum de vnione cap. vlt. initio, hanc Latinorum sententiam contra*

Theologi
Latini.
Eugenius.Bessarion.
Patriarcha
Constantinop.

Græcos approbare videtur; dum, *Quòd SS. Doctores orientales, inquit, in Diuinis viuntur nomine causa, & causati, largo modo, non quidem ut limitatione & dependentiam importat, sed prout productione & emanationem à principio eius, quod est à principio, significat*. Vbi Patriarcha planè sentit, nomen causæ & causati non nisi improprie (hoc enim sonat modus ille loquendi, *Largo modo*) Diuinis personis tribuit.

23. Ratio verò assertionis est, quia causa imperfectionem & dependentiam respectu eius, cuius est causa, denotat. Porro imperfectio, quam causa respectu eius, cuius dicitur causa, importat, duplex est. Prima est diuersitas naturæ quam, causa per se importat respectu causati, nam, ut ex Aristotele causam Philosophi definiunt, *Est unde aliud sequitur*. Porro aliud naturæ diuersitatem importat; propter quod in Diuinis non dicimus esse aliud & aliud, sed alium & alium: quoniam aliud naturæ, alius suppositi tantum diuersitatem importat. Non sic autem Principium, quod, quia abstractius est, quippe quod alijs conuenit, quæ causa non sunt, huiusmodi naturæ diuersitatem per se non importat. Vnde potest competere etiam ijs, quæ naturæ diuersitatem non important, sed solam suppositi distinctionem. Secunda imperfectio est, quia nunquam causatum habet esse cum tanta necessitate, cum quanta illud habet causa ipsa. Nam causa habet esse necessariò necessitate saltem suppositionis, quæ necessitate non habet esse ipsum causatum, quia causatum potest saltem Diuinâ potentiâ impediri, ne recipiat esse à causa. Propter hanc duplicem imperfectionem, quam importat causa respectu causati, nequit Diuinis personis ad intra producentibus propriè tribui.

Aristotel.

24. Confirmatur, nam omnis causa vel est materialis, vel formalis, vel finalis, vel idealis, vel efficiens: nulla ex his in Diuinis tribui potest. Non materialis & formalis, ut per se patet. Non finalis, quia semper finis præstantior est ijs, quæ sunt ad finem. Vnde si vna persona esset finis alterius, vna esset nobilior aliâ. Non idealis; quoniam hæc definitur, *Id, ad cuius instar aliud exemplatur*: vnde essentialem diuersitatem ideati ab idea importat. Non demum efficiens: nam etiam hæc naturæ diuersitatem importat.

25. Ex his colligitur, quòd licet persona producta accipiat esse à persona producente; nec non vna persona alteram ad essentialē sui complementum exigit, non tamen vna persona est dependens, vel indiga alterius personæ: quoniam hæc acceptio, vel exigentia non est per aliquam causalitatem, & contingentiam, sed per solam originem, & omnimodam necessitatem.

26. Ad rationes dubitandi. Prima constat ex secunda assertionē. Secunda cum sua confirmatione, ex quarta. Tertia ex quinta. Etenim nego, *Auctorem* per se importare superioritatem, vel maioritatem respectu eius, cuius dicitur *Autor*, sed solam rationem

principij cum negatione passivæ originis in eo genere, quo constituitur principium. Ad quartam nego antecedens. Nam licet omnis causa sit principium, non tamen contrâ, omne principium est causa, nam priuatio est principium mutationis, non tamen est causa illius. Aristoteles autem explicandus est de principio realiter influente, quod licet in rebus creatis recurrat cum causa, in ordine ad quas Aristoteles principium influens definiuit, non tamen in Diuinis, quorum productricem virtutem Aristoteles ignorauit.

Aristoteles.

27. Ad complementum doctrinæ inquit hîc Scholastici, an ratio principij analogicè tantum dicatur de principio notionali & essentiali, an etiam vniuocè. Variant plerumque Scholastici. Mihi iuxta data principia omnino dicendum est, rationem principij analogicè tantum dici de notionali & essentiali. Fundamentum est, quia vel principium sumitur formaliter pro ipso formali respectu ad terminum producibilem, vel fundamentaliter pro substrato talis respectus: neutro modo ratio principij potest vniuocè, sed tantum analogicè conuenire principio essentiali & notionali: ergo. Prior pars minoris constat, quoniam respectus ad terminum producibilem in principio notionali est realis, in principio verò essentiali est rationis: Atqui enti reali & rationis non potest vna ratio vniuoca conuenire: ergo.

Scholastici.

28. Posterior verò pars Minoris probatur, quia nulla ratio perfectè vna ex Diuinis perfectionibus abstrahi potest. Ergo nequit ex principio notionali & essentiali vniuoca ratio abstrahi: igitur nequit ratio principij vniuocè prædicari de principio notionali & essentiali. Hæc posterior consequentia patet, quia non alia ratio prædicatur de inferioribus, quàm quæ ab illis abstrahitur; ergo si nequit à principio notionali, & essentiali abstrahi vna ratio vniuoca perfectè communis, nequit vniuoca ratio de illis prædicari. Prior consequentia etiam patet: siquidem principium notionale & essentialiale sunt perfectiones intrinsecæ Deo. Antecedens verò probo, quoniam si posset vniuoca ratio ex perfectionibus Diuinis abstrahi, sequeretur in Diuinis perfectionibus dari metaphysicam compositionem, nam ad hanc sufficit concursus duorum conceptuum sese perfectè excludentium ad vnum tertium constituendum. Igitur si ex principio notionali & essentiali abstrahi posset ratio vna perfectè præcisa à rationibus inferioribus, talis ratio propriissimè constitueret vnum compositum metaphysicum cum ratione inferiore, à qua perfectè abstrahitur: non minùs quàm ratio animalis constituit vnum compositum metaphysicum cum rationalitate, à qua perfectè præscindit.

SECTIO II.

An ingenuum tribui possit Patri, sitque ipsius tantum proprium?

29. **P** R I M A dubitandi ratio est, quoniam multi Patres, hoc nomen, tanquam præstigiosum, profanum, & à sacris Scripturis alienum à Diuinis remouebant. Legendi sunt Athanasius Orat. 2. contra Arianos, Epiphanius hæresi 73. Ambros. lib. de Incarnationis Dominicæ mysterio c. 8. & 9. vbi *In Scripturis*, inquit, *Ingenitum nusquam inuenio, non legi, non audiui.*

Athanasius
Epiphanius,
Ambrosius.

30. **S** E C V N D A dubitandi ratio est, quoniam, vt Damascenus aduertit, lib. 1. fidei cap. 9. hoc nomen *Ingenitum* maximam continet æquiuocationem: *Nosse autem*, inquit, *oportet, Ingenitum, Homonymum esse, & nunc non factum significare, nunc verò non genitum.* Nam vel illud negat productionem inuoluentem mutationem, & sic conuenit omnibus Diuinis personis. Vel negat solam productionem per generationem, & sic conuenit etiam Spiritui sancto, qui per generationem non procedit; vel negat omnem productionem adualem, & sic conuenit etiam creaturis possibilibus; nam etiam illæ sunt hoc modo ingenitæ. Vel demum negat productionem etiam possibilem, quo pacto ingenitum conuenit etiam naturæ Diuinæ, nec non entibus impossibilibus; nam tam naturæ Diuinæ, quàm entibus impossibilibus repugnat quælibet productio. His tamen non obstantibus.

31. Dicendum est, ingenuum esse proprium Patris, nec posse alij, quàm ipsi attribui. In hac assertionem omnes Scholastici conueniunt cum Magistro in 1. dist. 28. & apertè colligitur ex perpetuo vsu totius Ecclesiæ, quæ semper hoc nomen, tanquam Patris proprium vsurpauit in Concilijs & Hymnis. Eadem veritas traditur à Patribus, qui vnanimi consensu hoc nomen attribuant soli Patri, non tanquam in Scripturis contentum, sed disputantium consuetudine introductum, vt Augustinus testatur 15. de Trinit. cap. 26. ad finem: *Pater solus*, inquit, *non est de alio, ideo solus appellatur ingenuus, non quidem in Scripturis, sed in consuetudine disputantium.* Quod si interdum illud reijcere videntur, id propterea faciunt, ne, vt Basilius testatur lib. 1. contra Eunomium, ansem præbeant Arianis, qui ex hoc nomine occasionem attripiebant, vrgendi Catholicos, vt, si ingenuum Patrem, genitum Filium facerentur, naturæ diuersitatem inter eos admittere cogerentur: cum, vt ipsi inferebant, impossibile sit, eiusdem naturæ esse genitum & ingenuum. Ego, inquit Basilius, *Ingeniti, siue*

Scholastici.
Magister.
Perpetuo
Ecclesiæ vsu
firmatum.

Augustin.

Basilius.

Innascibilis